

1. Obiekt

ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY - karta zbiorcza

2. Czas powstania

od.ok. poł. XIX w.

3. Miejscowość

BRZEZICE

4. Adres

BRZEZICE Szkoła Podstawowa
RSP BRZEZICE w likwidacji
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo lubelskie
Piaski

gmina pow. ŚWIDNIK

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Brzezicze /Długosz/

7. Przynależność administracyjna

przed 1 VI 1975

województwo lubelskie
lubelski

powiat

8. Właściciel i jego adres

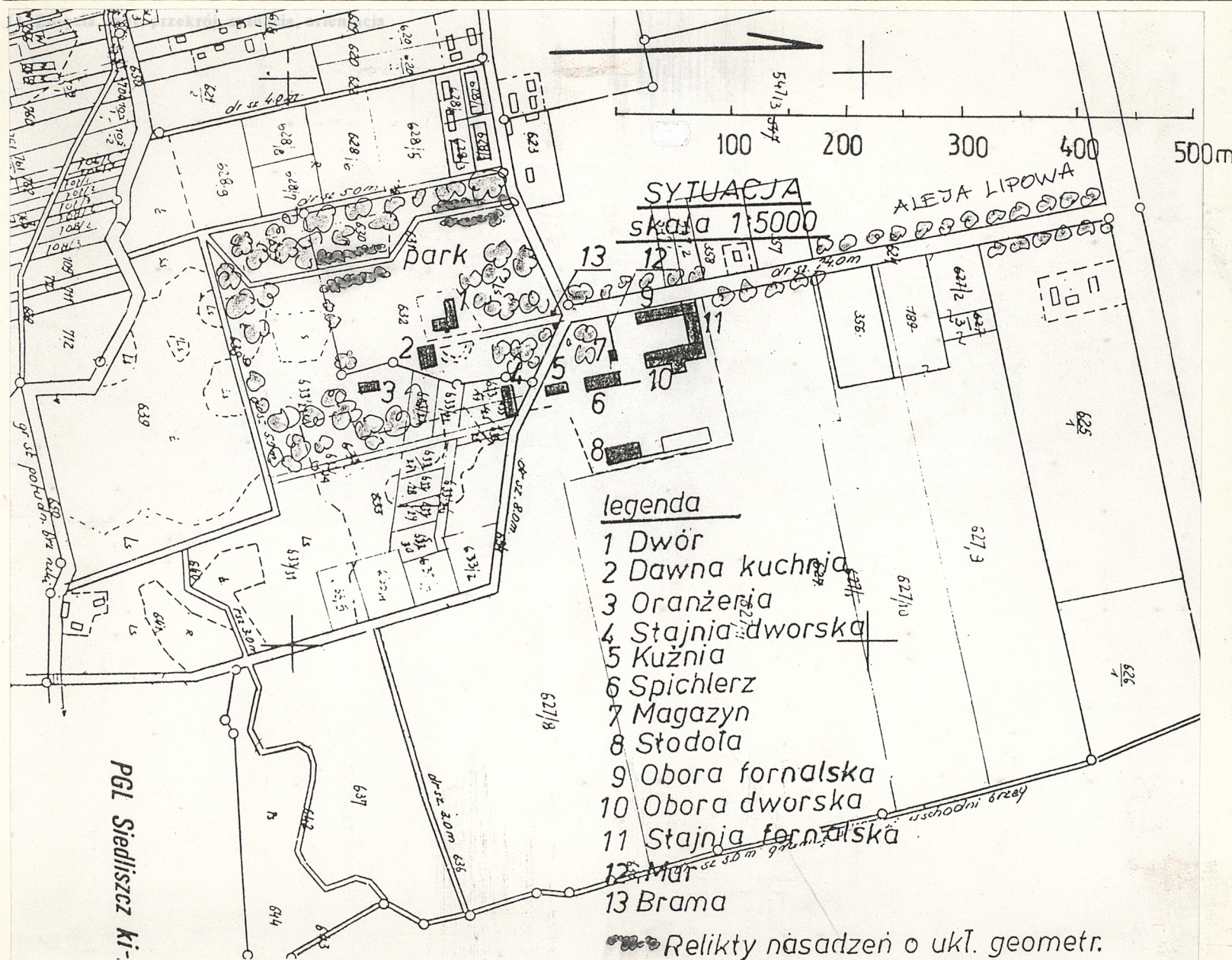
RSP Brzezice w likwidacji
Urząd Gminy Piaski /dwór
Szkoła Podstawowa, kuchnia
dworska/

9. Użytkownik i jego adres

patrz pkt 4

10. Rejestr zabytków

Nr A/731 data 11.08.77

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu.

Na podkreślenie zasługują odległe początki wsi Brzezice. Już w 1330 r. miała tu miejsce zamiana prawa lokacyjnego średzkiego na magdeburskie. Brzezice pozostawały w rękach biskupa krakowskiego, a następnie w wieku XVII Aleksandra Lanckorońskiego. W 1862 r. wieś przeszła na własność rodu Zembruskich, którzy zapewne wystawili tu murowany dwór, przebudowany następnie w znacznym stopniu przez kolejnych właścicieli /od 1891 r./ z hrabiowskiego rodu del Campo Scipio. Dworowi wyraźnie rozwarstwiającemu się na 3 etapy budowlane: /I - ok. poł. XIX w.; II - rozbudowa XIX/XX w.; III - generalny remont adaptacyjny szkoły podstawowej w l. 1969/71/ towarzyszą 1/ rozległy park krajobrazowy /XIX w./ z dostrzegalnymi reliktnymi rozwiązaniem starszego, z symptomatyczną osiowością i reliktnymi nasadzeniami regularnych /XVIII w./ pierwotnie z sadem od pd.-wsch.; 2/ zaplecze gospodarcze położone na wschód od dworu /XIX w., pocz. XX w./, spośród którego na wymienienie zasługują przede wszystkim kuchnia dworska, oranżeria w stanie ruiny i stajnia dla koni wierzcho- wych; 3/ zespół folwarku, zabudowa którego rozwarstwia się chronologicznie na 2 główne etapy /ok. poł. XIX w. i pocz. XX w./ Wątpliwości budzi dotychczas przyjęte datowanie elementów zespołu /patrz karty jednostkowe/, które należy jak się wydaje w kilku wypadkach cofnąć wstecz, jednak dla uszczegółowienia niezbędne są głębsze studia historyczne, niż dla potrzeb ewidencji. Wstępna kwerenda archiwalna przyniosła niestety rezultaty negatywne. Wyliczenie elementów zespołu: 1/ dwór /poł. XIX w./, 2/ kuchnia dworska /1902r. 3/ oranżeria /XIX w./,

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje).

Sytuacja: Zespół dworsko-parkowy w Brzezicach usytuowany jest w odległości 3,5 km na pn.-wsch. od Piasek Luterskich i ok. 25 km. na pd.-wsch. od Lublina. Do zespołu prowadzi droga lokalna /aleja lipowa - ok. 0,5 km/, wybiegająca pod kątem prostym w kierunku południowym z szosy Lublin-Chełm.

Kompozycja: Część parkową poprzedza folwark, usytuowany bezpośrednio ^{przy} alei lipowej, po jego stronie wschodniej /posiadający wewnętrzną sieć drożną/. Regularny narys zespołu dworsko-parkowego /prostokątny, o krawędzi północnej załamującej się w kierunku północnym ku wlotowi głównej alei/, obwiedziony jest historycznym układem dróg biegnących po obwodzie. Główna oś kompozycyjna parku /pn.-pd./, będąca przedłużeniem wymienionej alei lipowej, przesunięta jest ~~ze~~ ^z środka w kierunku wschodnim. Zbliżone do centralnego usytuowanie dworu, z zachowanym gazonem okrągłego podjazdu od wsch., stworzyło dogodne warunki dla pełnego rozwinięcia założenia parkowego, z ~~systemem~~ ^{systemem} alei i szpalerów spacerowych /głównie o przebiegu południkowym/~~okaz~~ kulisami drzew od wsch. i zach., tworzącymi malownicze wnętrza na osi parku, otwierające się w kierunku łąk nadrzecznych, z charakterystyczną dla nich roślinnością. Jakkolwiek analiza parku wskazuje na styl swobodnego komponowania mas zieleni, charakterystycznego dla XIX w. /park krajobrazowy/ to jednak dostrzegalne są relikty rozwiązania starszego, z symptomatyczną osiowością i reliktnymi nasadzeniami b. regularnych /patrz plan sytuacyjny/. Świadczą również o nim okazy starożytnych drzew. Współczesne nasadzenia niestety zacierają pierwotne walory parku. Zniszczony został także d. sad owocowy, a jego teren przeznaczony pod uprawy rolne /pd.-wsch. część zespołu/. Integralnym elementem całego majątku są również relikto-wo zachowane d. stawy hodowlane położone w pd.-wsch. części. Południową granicę dóbr wyznacza rzeka. Ogrodzenie zespołu dworsko-parkowego nie zachowało się, poza zniszczoną bramą u wlotu alei lipowej w park. Obserwuje się natomiast szczątkowe pozostałości murowanego ogrodzenia w obrębie folwarku.

Zabudowa dóbr zgrupowana jest w zespołach: dworskim i folwarcznym. Dworowi towarzyszą budowle rozrzucone na terenie wschodniej części parku /oranżeria, kuchnia, stajnia/, ze szczątkowym zapleczem gospodarczo-mieszkalnym /dawniej dla służby/ kontynuowanym poza granicą parku w kierunku wschodnim.

Zabudowa folwarku rozlokowana jest wokół dwóch rozległych podwórz, przylegających do siebie w linii wsch.-zach. Wcześniejszy jest zespół podwórza położonego głębiej, w stosunku do alei lipowej. Budynki folwarczne /i gospodarcze/ wyróżniają się charakterystycznym materiałem - wzniesione z kamienia wapiennego, pierwotnie w większości otynkowane, z charakterystycznym użyciem czerwonej cegły wypalanej do elementów konstrukcyjnych /nadproża, obramienia otworów/ i dekoracyjnych /np. gzymsy/.

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa 7,46 ha	16. Przeznaczenie pierwotne Zespół dworsko-parkowy z folwarkiem.	17. Użytkowanie obecne Szkoła Podstawowa, Przedszkole, RSP w Brzezicach w likwidacji.
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja <ul style="list-style-type: none"> - Generalny remont adaptacyjny Szkoły Podstawowej /dwór/ w l. 1969/71, z zatarciem części cech zabytkowych /szczegóły patrz karta dworu/. - Adaptacja inwertarskich budynków folwarcznych /obora dworska i stajnia fornalska/ w l. 70 XX w. na chlewnie. - Przebudowa obory fornalskiej w l. 80 XX w. na brojlernię. - Przebudowa stajni dworskiej po II wojnie światowej na warsztaty mechaniczne RSP. - Przystosowanie spichlerza w l. 70-80 XX w. do zmechanizowania procesów składowania zboża przez wprowadzenie do wnętrza urządzeń i dobudowę suszarni zboża z silosami. 		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) Stan zachowania zespołu jako całości średni. Stan techniczny poszczególnych elementów kubaturowych zróżnicowany /patrz karty jednostkowe obiektów/. Ogólnie oceniany, poza dworem, jako zły. Część w ruinie /oranżeria, stodoła/; większość w chwili obecnej opuszczona, nieużytkowana/budynki inwentarskie folwarku, stajnia dworska/. Wszystkie wymagają natychmiastowego zabezpieczenia i naprawy. Pierwotny układ parku słabo czytelny. Zatarty nowymi nasadzeniami. Część drzew uszkodzona /np. pomnikowy dąb w pd. części parku/, wymaga fachowej interwencji dendrologa. Zniszczony został d. sad owocowy, przeznaczony obecnie pod uprawy rolne. Zaniedbano d. stawy hodowlane.	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie <ul style="list-style-type: none"> - Postuluje się rozszerzenie granicy ochrony konserwatorskiej zespołu dworsko-parkowego w Brzezicach o teren folwarku położonego w bezpośrednim jego sąsiedztwie, na pn.-wsch. Proponowane ^{granicę} oznaczono na załączonym planie zespołu. - Należy podjąć nadzór nad procesem podziału zespołu i wyprzedaży poszczególnych jego elementów prywatnym nabywcom po rozwiązaniu RSP. 	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

Wykaz Hipoteczny Nr 223-226, w pos. Sądu Rejonowego
w Lublinie, X Wydział Ksiąg Hipotecznych.

22. Bibliografia

Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego...., pod red.
Chlebowskiego, wyciąg haseł, Lublin 1974.

Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, pow. lubelski, t. VIII,
z. 10, W-wa 1967.

M. Kseniak, M. Martyn, Opracowanie ewidencyjne parku
dworskiego w Brzezicach, Lublin 1976, maszynopis w pos.
PSOZ Lublin.

D. Fijałkowski, M. Kseniak, Parki dworskie Lubelszczyzny,
Warszawa 1982.

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst mgr Grażyna Michalska, 28.XI.93 r.
imię, nazwisko, data, podpis
plany, rysunki mgr Grażyna Michalska 28.XI.93 r.
imię, nazwisko, data, podpis
zdjęcia fotogr. mgr Grażyna Michalska 28.XI.93 r.
imię, nazwisko, data, podpis
miejsce przechowywania negatywów PSOZ Lublin

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO !

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość BRZEZICE	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) Zespół dworsko-parkowy - karta zbiorcza	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
----------------------------	--	--

cd. pkt 12

4/ stajnia dworska /1924 r.?, 5/ kuźnia /1902 r./, 6/ spichlerz /ok. poł. XIX w./, 7/ magazyn gospodarczy /1937 r./, 8/ stodoła /ok. poł. XIX w./, 9/ obora dworska /1924 r.?, 10/ obora folwarczna /1924 r.?, 11/ stajnia folwarczna /1924 r.?, 12/ relikty bramy do parku /1900 r./, 13/ relikty ogrodzenia.

Do zakończenia II wojny światowej dobra Brzezice pozostawały w rękach Włodzimierza del Campo Scipio. Po wojnie, dwór zaadaptowany został na potrzeby miejscowej szkoły, a zespół folwarczny i inne budynki gospodarcze przeszły na własność i w użytkowanie RSP "Zwycięstwo" w Brzezicach. Obecnie Spółdzielnia uległa likwidacji. Trwa podział i wyprzedaż elementów zespołu.

Wkładkę założył: mgr Grażyna Michalska 28.11.93 r.
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PSOZ Lublin

1. Miejscowość

BRZEZICE

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY
karta zbiorcza

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

1. ALEJA LIPOWA

2. DROGI OBIEGAJĄCE PARK
OD PN.

3. PARK

4. WIDOK DWORU I KUCHNI
DWORSKIEJ OD WSCH.

G. Michalska 28.XI.93r.

Wkładkę założył:
(imię, nazwisko, data)

PSOZ Lublin

Miejsce przechowywania negatywów:

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.

BRZEZICE

ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY

1. FOLWARK
2. FRAGMENT OGRODZENIA
NA TERENIE PARKU FOLWARKU

3. BRAMA PARKOWA

OBIEKT NIEZEWIDENCJONOWANY

OBIEKT NIEZEWIDENCJONOWANY

1. Miejscowość BRZEEŻICE	2. Obiekt (nazwa jak w karcie) ZESPÓŁ DWORSKO-PARKOWY - karta zbiorcza	3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego) ZAPLECZE GOSPODARCZE D. DWORU /NIEZEWIDENCJONOWANE/
-----------------------------	--	---

"LODOWNIA" PRZY KUCHNI DWORSKIEJ
- WIDOK OD ZACH.

BUDYNEK GOSP. - WIDOK OD PD-ZACH.

MAGAZYN - WIDOK OD PD.-ZACH.

Wkładkę założył: G. Michalska 28.XI.93r.
(imię, nazwisko, data)

PSOZ Lublin

Miejsce przechowywania negatywów:

Z-d Poligr. Jan Jasiński W-wa, ul. Wolna 13, tel. 12-43-83

Wzór ODZ 1978 r.

